

Η Ελληνίδα Αγνή Μπάλτσα, η διεθνής Agnes Baltsa, η «σπουδαιότερη δραματική μεσόφωνος της εποχής μας» κατά τον Χέρμπερτ φον Κάραγιαν, έχει καταφέρει κάτι πραγματικά σπάνιο. Ενώ οι άλλες ερμηνεύτριες της γενιάς της έχουν αποχωρήσει ή έχουν περιορίσει τις εμφανίσεις τους μόνο σε ρεσιτάλ, εκείνη προσθέτει συνεχώς νέους ρόλους στο ρεπερτόριό της

Συνέντευξη στον **Σωτήρη Κακίση**

BHMAGAZINO, No 332, 25/02/2007

ΑΓΝΗ ΜΠΑΛΤΣΑ

«Μεβασανίζει η Ελληνίδα μέσα μου»

Tραγουδάει αυτές τις ημέρες στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών Κλυταιμνήστρα στην «Ηλέκτρα» του Στράους. Με καριέρα τεράστια πια πίσω της, η Αγνή Μπάλτσα, κορυφαία μετζοσοπράνο στον κόσμο επί πολλά χρόνια, με αλληπάλληλους θριάμβους στη Γερμανία, στην Αυστρία, στη Γαλλία, στην Ιταλία, στην Αμερική, στην Ιαπωνία, σε κάθε μεγάλη σκηνή του κόσμου, την Ελλάδα ποτέ δεν την Εξέχασε, ποτέ δεν την Ξεχνάει. Επιστρέφει πάντα στη χώρα της με την εξαιρετική ταπεινότητα των μεγάλων, με την πιο συγκινητική νοσταλγία για τον τόπο της.

Ξετυλίγοντας το ως τώρα υπέροχο παραμύθι της ζωής της, το μικρό κορίτσι από τη Λευκάδα, που άκουγε στο ραδιόφωνο μια φορά κι έναν καιρό όπερα και έτρεχαν τα μάτια του, δείχνει με τα λόγια εδώ και τον τρόπο της γιατί Ξεχώρισε, γιατί πάντα θα Ξεχωρίζει: γιατί μαζί με το μεγάλο ταλέντο της συνταξιδεύει ένας εαυτός αποφασισμένος να οδηγήσει την τέχνη της όσο γίνεται πιο σφρά. Μια ψυχή εντός της, ικανή να αποκρυ-

πτογραφεί όσο πιο σωστά γίνεται των στιγμών και των προκλήσεων τις πιο κρυφές παραμέτρους, την πιο ακριβή αιτία των ημερών και των πραγμάτων, προσπαθώντας κάθε φορά να της αποκαλύπτει:

- Να ξεκινήσουμε πάλι με ονόματα, κυρία Μπάλτσα; Σιμιονάτο ή Μπαρμπερί; Τρογιάνος ή Μπάλτσα;

«Κι εγώ απάντηση σε αυτές τις ερωτήσεις πώς να δώσω; Το κοινό τις δίνει συνήθως τις απαντήσεις αυτές. Εγώ λάτρευα και την Κρίστα Λούντβιχ, αλλά και τη Σιμιονάτο. Αυτός ο συνδυασμός φαίνεται μου πάει, μια και είμαι Ελληνίδα, αλλά και γερμανόφωνη πολλά χρόνια. Η Κρίστα Λούντβιχ υπήρξε μεγάλη δασκάλα και καταπληκτική τραγουδίστρια, με μιαν απίστευτα ερωτική φωνή, αλλά τι να πει κανείς και για τις άλλες;».

- Χει σημασία, εγώ λέω, εσείς τι λέτε.

«Εγώ λέω, λοιπόν, πως το ενδιαφέρον έγκειται στη μοναδικότητα της κάθε φωνής του κάθε ανθρώπου. Η ιδιαιτερότητα καθορίζει τον καθέναν μας, και εκεί βρίσκεται το σπουδαίο της κάθε φωνής. Ξέρετε, κύριε Κακίση, το τραγούδι είναι και αυτό αθλητισμός».

- Και για σας, τους αρχιτραγουδιστές της όπερας, πρωταθλητισμός μέγας; →

«Ναι, ακριβώς. Μιλάμε για μια ιστορία δύσκολη, αλλά μη νομίζετε κιόλας πως τραγουδώντας σώζουμε και ζωές. Όταν, πάντως, έχεις αυτό το θείο χάρισμα, όταν έχεις γεννηθεί με ένα τέτοιο ταλέντο, όταν έχεις και το μυαλό να το χρησιμοποιήσεις σωστά, η τύχη είναι πως η δουλειά σου είναι ταυτόχρονα και το χόμπι σου. Ξέρετε τι μεγάλη τύχη, πόσο μεγάλο δώρο είναι αυτό; Γιατί τίποτε δεν είναι αυτονόητο, ούτε στο τραγούδι ούτε στη ζωή».

- Πείτε το πάλι αυτό...

«Υστερα, δεν είναι κανένας αναντικατάστατος. Κανένας. Γι' αυτό, λοιπόν, και εγώ αισθάνομαι μίαν απέραντη ευγνωμοσύνη για ό,τι μου συνέβη. Γιατί, μεταξύ μας, δεν ήταν και τόσο λογικό αυτό που μου συνέβη, αυτό που συνέβη σ' ένα μικρό κορίτσι από τη Λευκάδα».

- Που ήταν εκεί όταν πέρασε από τον Σκορπιό η Κάλλας και τραγούδησε για τους Λευκαδίτες εκτάκτως, μ' ένα πιάνο στο λιμάνι;

«Οχι, έλειπα. Δεν ήμουνα εκεί, δεν την είδα ποτέ την Κάλλας ζωντανή δυστυχώς. Τραγούδησε "Καβαλερία" εκείνη την ημέρα, νομίζω, έχω δει κι εγώ φωτογραφίες. Δεν είναι λογικό, λοιπόν σας έλεγα, ένα παιδί σ' ένα μικρό νησί γεννημένο, να κατακτήσει μετά τον κόσμο. Μόνη μου μάλιστα, τελείως μόνη, χωρίς να έχω πίσω μου ούτε καμιά πλούσια οικογένεια, ούτε καμιά στήριξη από άλλες πηγές. Δεν θέλω ν' ακουστεί αυτό τώρα μελοδραματικό, αλλά δεν πέρασαν πολλά χρόνια, και έγινα ο μικρότερος Οκτάβιαν, στον "Ιππότη με το Ρόδο" εικοσιπεντάχρονη μόνο, στα χρονικά της Όπερας της Βιέννης».

- Και κάνατε το πρώτο σας ρεκόρ στον πρωταθλητισμό που λέγαμε, ρεκόρ που, αν δεν κάνω λάθος, δεν έχει καταρριφθεί ακόμη.

«Αυτό δεν το ξέρω, δεν μπορώ να σας το πω. Δεν παρακολούθη τίποτε. Ούτε πόσες παραστάσεις έχω πια τραγουδήσει, ούτε με ενδιαφέρει να αναπολώ. Με ενδιαφέρει, με ενδιέφερε ανέκαθεν, το τώρα, το σήμερα και το αύριο. Το να αναμασάς το παρελθόν είναι σημάδι γηρατειών, δεν το θέλω».

- Ναι, αλλά...

«Ναι, γίνανε πράγματα για μένα καταπληκτικά, τραγούδησα με τους μεγαλύτερους μαέστρους, παντού, και εδώ είμαι πάντα, συνεχίζω».

- Τα Επτάνησα, πάντως, με το τραγούδι και την όπερα είχαν σχέση σοβαρή από πολλών χρόνων.

«Ο πατέρας μου εμένα ήταν έμπορος, και η μητέρα είχε μια πολύ ωραία φωνή. Μιλάμε για μια οικογένεια απλή και νορμάλ, που εμένα προσωπικά μου έδωσε πολλή αγάπη. Επτά χρόνων άρχισα να μαθαίνω πιάνο σ' έναν

μουσικοφιλολογικό όμιλο, τον Ορφέα, και πρωτοανέβηκα στη σκηνή οκτώ χρόνων, και με άγνοια και αυθάδεια, αρκετά χοντρούλα, τραγούδησα έναν Σούμπερτ, που από τότε δεν έχω ξανατραγουδήσει, και, και, και...».

- Λένε πως υπάρχει μια ηχογράφηση της Κάλλας στη Νέα Υόρκη δωδεκάχρονης, να κερδίζει έναν διαγωνισμό τραγουδιού...

«Δεν πρωτοτραγούδησε πολύ μικρή "Καβαλερία", στο Ολύμπια, εδώ στην Αθήνα; Να, αν δεν προσέξουμε, και δεν έχουμε καθόλου ως τώρα ως χώρα προσέξει το θέμα Μαρία Κάλλας, θα την κατοχυρώσουν οι Αμερικανοί ως Αμερικάνια, ή οι Ιταλοί, που περιμένουνε και αυτοί στη γωνία πάντα, ως Ιταλίδα. Ντροπή μας, δηλαδή».

- Ναι, αλλά ο Ιταλός πρόεδρος, στα είκοσι χρόνια από τον θάνατο της Κάλλας, μιλάει στην τηλεόραση μισή ώρα γι' αυτήν, αποδίδοντας τις τιμές όρθιος, και εμείς περιοριζόμαστε ως συνήθως σε προχειρότητες.

«Γιου είναι ένας δρόμος, μια πλατεία κεντρική "Μαρία Κάλλας";».

- Υπάρχει μια προτομή της κρυμμένη πίσω από το Χίλτον...

«Με ενδιαφέρει, το τώρα, το σήμερα και το αύριο. Το να αναμασάς το παρελθόν είναι σημάδι γηρατειών»

«Ναι, κατάλαβα. Μα σας παρακαλώ πολύ, σας παρακαλώ πολύ. Επιτέλους!».

- Ας γυρίσουμε όμως στο δικό σας όνειρο πάλι, στο δικό σας υπέροχο παραμύθι.

«Το 'χω ξαναπεί αυτό: όταν πρωτοαποκτήσαμε ραδιόφωνο, εγώ, το βράδυ, που όλη η οικογένεια πήγαινε στην παραλία βόλτα, έμενα στο σπίτι, να ψάχνω με αγωνία να βρω κάποιον σταθμό ιταλικό, να ακούω όπερα, και να κλαίω, να συγκινούμαι συνήχεια. Και να μη θέλω μετά τίποτε άλλο να κάνω στη ζωή, από αυτό που έκανα. Αν δεν τραγουδάγα, θα έπρεπε ίσως να γράφω, να είχα βρει οπωσδήποτε έναν τρόπο να ελευθερωμαι. Εγωισμός, απίστευτος εγωισμός, αν το σκεφτείτε».

- Το σκέφτομαι, ομολογώ.

«Ευτυχώς, με βοήθησε το σπίτι μου στη συνέχεια, δεν εμπόδισε το όνειρό μου αυτό, κι εγώ άρχισα από μικρή να είμαι στο ωδείο και να λαμβάνω μέρος σε συναυλίες. Στην Αθήνα βέβαια όταν ήρθαμε με πολύ άσχημες συνθήκες, εγώ βρήκα μια καταπληκτική δασκάλα, τη Νουνούκα Φραγκιά-Σπιλιοπούλου, και αυτή τότε μου έμαθε το πιο

σπουδαίο πράγμα: να πατάω στα πόδια μου, να μην ψάχνω δικαιολογίες έξω από μένα, να αναλαμβάνω τις ευθύνες μου πάντα. Αυτή η γυναίκα με λάτρευε αλλά δεν με παίνεψε. Με στρίμωξε, αλλά και μου έδωσε από πολύ νωρίς πρωτοβουλίες, για το πώς θα στήσω μόνη μου τον εαυτό μου τραγουδιστικά, πώς θα βρω τα πατήματά μου τα σωστά και από μόνη μου».

- Η όπερα όμως, και επέμενε σε αυτό ο Κώστας ο Πασχάλης, δεν είναι μόνο φωνή. Η όπερα είναι όλα.

«Και βέβαια είναι όλα η όπερα. Εγώ προσωπικά όταν ζητάω βοήθεια από κάποιον σκηνοθέτη ή από κάποιον μαέστρο, για να προστατεύσω εκεί πάνω τον φόβο μου ή να μπορέσω καλύτερα να εκφραστώ, Ξέρετε τι του λέω; Πρώτον, είμαι μουσικός. Δεύτερον, είμαι τραγουδίστρια. Τρίτον, αν το μπορώ κι αυτό, είμαι ηθοποιός. Αλλά, πάνω απ' όλα αυτά, είμαι ένας μικρός, πολύ μικρός άνθρωπος, που όταν φτάσει εκείνη η στιγμή η μεγάλη που οφείλω στο δευτερόλεπτο να τραγουδήσω, τότε είμαι μόνη μου τελείως. Ο-λο-μό-να-χη».

- Υπακούοντας στον συνθέτη το όραμα.

«Υπακούοντας στον συνθέτη το όραμα, με τον μέγιστο δυνατό σεβασμό. Ξέρετε, κύριε Κακίση, οι παρτιτούρες είναι νεκρές. Αν δεν καθήσουν άνθρωποι με διορατικότητα και πειθαρχία και γνώση, να προσπαθήσουν να καταλάβουν όλες τις παραμέτρους τους, οι ίδιες οι παρτιτούρες μόνες τους δεν θα σε σώσουν. Υστερα, την παράσταση δεν την κάνει ένας άνθρωπος μόνος του, αλλά πολλοί, όλοι, όλοι μαζί. Η παράσταση ξεκινάει από τον τελευταίο πορτιέρη, που θα μπει μέσα και θα τον χαιρετίσεις, και πάει ως τον πιο ταπεινό βοηθό σκηνής. Εγώ τον χρειάζομαι αυτόν τον βοηθό σκηνής εκείνες τις στιγμές όσο δεν φαντάζεστε».

- Και αυτό το φαντάζομαι, όσο μπορώ. Εσάς πάλι σας συνδέει και με τον Νίκο Ζαχαρίου η μεγάλη αδυναμία που σας είχε ο Κάραγιαν.

«Ναι, να μια άλλη μεγάλη μου τύχη πάλι. Εγώ, παίρνοντας την Υποτροφία "Μαρία Κάλλας", δεν πήγα στην Ιταλία, αλλά στη Γερμανία, σε μίαν άλλη καταπληκτική δασκάλα. Και όλα αυτά τα χρόνια είχα την Αλεξάνδρα Τριάντη, με τις ώρες να μιλάμε για

ΣΤΗΝ «ΚΑΡΜΕΝ», με τον Χοσέ Καρέρας, το 1987

«Η μεγάλη Μαρία Κάλλας “κατέστρεψε” πολλές, φοβάμαι. Ξέρετε πόσες νέες Μαρίες Κάλλας έχουν βγει από την Κάλλας ως σήμερα;»

το κάθε τι. Και είχα και τον Χρήστο τον Λαμπράκη, από την αρχή της καριέρας μου, και με αυτόν να είμαι σε διαρκή εφ' όλης της ύλης διάλογο, πέρα και από τη μουσική, πάνω σε κάθε θέμα. Αυτός με συμβούλευε, αυτός με καθοδηγούσε, να πάρω τη μία ή την άλλη απόφαση, πότε σύμφωνα με τη δική του ιδέα, και πότε αντίθετα, όπως η δική μου διαίσθηση έλεγε. Αυτός ο διάλογος συνεχίζεται χωρίς διακοπή ως σήμερα».

– Ο Κάραγιαν δεν υπάρχει, βέβαια, πια. Γιατί επέμενε, λέτε, τόσο στη Μπάλτσα;

«Δεν μπορώ να το ξέρω αυτό. Ο Κάραγιαν επέμενε να τραγουδήσω και πράγματα, που ή τα τραγουδούσα πολύ μετά, ή δεν τα τραγουδούσα ποτέ. Ενας μαέστρος μπορεί να επιμένει να τραγουδήσει ο τραγουδιστής έναν ρόλο. Αν εγώ, ως ερμηνεύτρια, υπερτιμήσω τότε τις δυνάμεις μου και τον

τραγουδήσω αυτόν τον ρόλο, είμαι άξια της τύχης μου. Εγώ εξ αρχής είχα αποφασίσει να κάνω τρία βήματα μπροστά, και αμέσως ύστερα δύο πίσω. Να συγκεντρωθώ, να ανασυγκροτηθώ, να αφουγκραστώ, να μετρήσω. Είπαμε: είσαι ολόμοναχος εκεί πάνω. Κι εσύ αποφασίζεις τελικά για όλα. Τι θέλεις να κάνεις; Ένα σόου για πέντε χρόνια, ή να το πας αυτό το ευγενές σου μικρόβιο μακριά;»

– Και η Έλενα η Σουλιώτη πόσο γρήγορα σταμάτησε, πόσο νωρίς...

«Η μεγάλη Μαρία Κάλλας “κατέστρεψε” πολλές, φοβάμαι. Ξέρετε πόσες νέες Μαρίες Κάλλας έχουν βγει από την Κάλλας ως σήμερα; Δεν υπάρχει άλλη Μαρία Κάλλας. Το να ταυτίζεις εαυτόν με την Κάλλας και να κάνεις υπερβάσεις επικίνδυνες για να τη φτάσεις, συχνά σε οδηγεί στην καταστροφή».

– Δεν έλεγε και η Κάλλας πως στην Τουραντό αφήνεις πάντα κάτι από τη φωνή σου; Η Σουλιώτη νεότατη τραγουδάγε, λέγεται, το ένα βράδυ «Τουραντό» και το επόμενο «Τζοκόντα»...

«Και τη Σουλιώτη δεν την είδα ποτέ live. Η Κάλλας όμως ήταν ανεπανάληπτη, ένα απίστευτο φαινόμενο στους αιώνες των αιώνων. Ένα φαινόμενο που δεν μπορεί να εξηγηθεί. Πώς να εξηγηθούν οι τρομερές της εκστάσεις, πείτε μου; Είναι πέραν της λογικής. Ο τραγουδιστής δεν πρέπει να παραείναι ερατευμένος με τον εαυτό του. Το αν μπορώ να κάνω έναν ρόλο δεν μετράει και τόσο. Αυτό που μετράει είναι το τι κάνω μετά από τον ρόλο αυτόν. Τι χάνω και τι κερδίζω».

– Τι αντέχει κανείς, τελικά.

«Εμένα Ξέρετε πόσες φορές στη διάρκεια της καριέρας μου μου προτεινάνε να τραγουδήσω “Λαίδη Μάκβεθ” ή “Τόσκα”; Μιλάμε για ρόλους θείκους, ας μη γελιόμαστε. Εγώ, ας είχε η φωνή μου ευκολία και έκταση στις επάνω νότες, σοπράνο δεν είμαι, μεσόφωνος είμαι. Το χρώμα κάνει τη φωνή. “Γιατί δεν το τολμήσες, βρε Ανιές;” με ρωτάγανε κάποιιοι. “Να σας πω” τους απαντούσα. “Είτε από εξυπνάδα είτε γιατί λιποψύχησα”. Από δειλία, πείτε, αν θέλετε. Να όμως που έχω τόσα χρόνια επιβιώσει. Φαίνεται πως σωστά έπραξα».

– Μάλιστα. Ημασταν στον Κάραγιαν, στον... αρχαίο αυτόν Έλληνα. Που έβαζε και τον Ζαχαρίου με την Κάλλας να μιλάνε μεταξύ τους ελληνικά, για να απολαμβάνει τη γλώσσα των προγόνων του!

«Εγώ έγραφα και τον πρώτο μου δίσκο με τον φον Κάραγιαν, τη “Missa Solemnis”. Απ’ έξω μάλιστα τραγουδήσαμε, χωρίς λι-

μπρέτο. Εκεί νομίζεις πως θα πεθάνεις εκατό φορές! Ο Κάραγιαν απαιτούσε από τους τραγουδιστές του αυτό που απαιτούσε και από τον εαυτό του. Είχε μαζί μας σχέση έρωτα και... μίσους, ας πούμε. Αυτός όμως ο "θεός", όταν έφτανε η ώρα της παράστασης γινότανε σαν τον πιο μικρό καπέλμαϊστερ: σου άπλωνε ένα χαλί καταπληκτικής προστασίας παντού σου ολόγυρα».

- Ο, κατά τ' άλλα, κατηγορηθείς πως κατέστρεψε και φωνές;

«Εμένα ο Κάραγιαν μου πρότεινε σε πάρα πολύ μικρή ηλικία να τραγουδήσω "Πάρσιφαλ". Εγώ δεν του απέκλεια τίποτε εξαρχής. "Μα εγώ τραγουδάω Ροσίνι" του έλεγα. "Και τι καριέρα θα κάνετε με Ροσίνι;", μου έβαζε τις φωνές αυτός.

"Εγώ όμως θέλω να τραγουδάω για πολλά χρόνια μαζί σας. Είμαι εγωίστρια" του Ξανάλεγα. Και τότε έβαζε τα γέλια αυτός. Δεν ήμουν αέτοιμη για "Πάρσιφαλ". Γιατί να τον τραγουδήσω ένα-δύο χρόνια τώρα και μετά να εξαφανιστώ;»

- Αλλά με "Τζοκόντα" ξεκίνησε η Κάλλας στην Ιταλία...

«Μπορείτε να την αφήσετε ήσυχη την Κάλλας; Η Κάλλας ήταν η Κάλλας. Μην επαπερχόμαστε συνέχεια εκεί. Πήγα να σας πω πριν πως, μετά από ένα κονσέρτο με τον Κάραγιαν, μεγάλης έντασης, του λέω: "Μας τσακίσατε, μας διαλύσατε σήμερα". Και αυτός, κουρασμένος, ευτυχής όμως, τι γυρνάει και μου λέει, "Παιδί μου, μόνο δύο Έλληνες θα τα βγάζανε σήμερα πέρα, όπως τα βγάλαμε εμείς"»...

«Ο έρωτας για κάθε γυναίκα είναι ευλογία, ζωή. Αλλά πώς γίνεται να τα έχει όλα κανείς;»

ΩΣ ΝΤΟΡΑΜΠΕΛΑ στο «Ετσι κάνουν όλες», το 1981

- Όπως είπε κι ο Βισκόντι στον Τσαρούχη κάποτε, «ας μη λέγονται τέτοια πράγματα μεταξύ Ελλήνων»... Κι η Ελλάδα, που την επισκέπτεστε αρκετά συχνά μεν αλλά ως κάτοικος εξωτερικού, πώς σας φαίνεται, πώς σας μοιάζει; Γιατί εμείς οι εδώ νιώθουμε έντονα την πνευματική, και όχι μόνο, εγχώρια δυσκολία. «Κατ' αρχάς, εγώ βλέπω πρώτα τα καλά, τις βελτιώσεις της Ελλάδας, μια και λείπω. Να, τώρα, δεν μπορώ να πιστέψω πως βρισκόμαστε σ' ένα τέτοιο κτίριο, κι ετοιμαζόμαστε να ανεβάσουμε μια "Ηλέκτρα" με τέτοιες προδιαγραφές. Σε μέγαφα πια υπερσύγχρονα, όχι σε ένα μόνο Μέγαρο. Πραγματικά, δεν μπορώ να το πιστέψω».

- Απ' έξω όμως; Στους παραδρόμους των Ατικών μας οδών;

«Τι να σας πω; Φαντάζομαι πως θα υπάρχει, όπως παντού στον κόσμο σήμερα, και πολύ σκουπίδι. Και πνευματικό, και ό,τι άλλο. Κάτι κινείται όμως. Πού μπορεί να πάει επιτέλους αυτή η κατάσταση; Και πρέπει να είμαστε πάντα αισιόδοξοι. Να κάνουμε όσο πιο καλά γίνεται τη δουλειά μας εμείς, να μην προσχωρούμε στο λίγο, στο άσχημο. Από την άλλη, καθόλου δεν ξέρω πώς αντιμετωπίζει η ελληνική πολιτεία τα πολιτιστικά πράγματα ούτε καν πόσο τα ξέρει».

- Η πολιτεία, που λέτε: κήδεψε πρόσφατα τον Κώστα τον Πασχάλη, δημοσία δαπάνη λέγεται, έστειλαν στεφάνια ο Πρωθυπουργός κι ο υπουργός Πολιτισμού. Αλλά στην αμέσως επόμενη κηδεία παρέστησαν σύσσωμοι, στο διοικητή του ΙΚΑ. Κι η είδηση του θανάτου του Πασχάλη στην κρατική τηλεόραση ήταν τελευταία είδηση, και αν...

«Και ο Πασχάλης ήταν παγκοσμίως αυτό που ήταν: ένας πολύ μεγάλος τραγουδιστής της όπερας, με καριέρα τεράστια, και με φωτοστέφανο ελληνικό, δικό μας. Εκεί, ναι, αυτοφωτογραφίζεται και η πολιτεία, και όλοι. Αλλά ο Κώστας ο Πασχάλης τι στεφάνι να χρειάζεται, κι από ποιον; Υπάρχει ένας μικρός τάφος, επίσης στο Α΄ Νεκροταφείο, του Δημήτρη του Μιτρόπουλου. Χορταρισμένος, εγκαταλελειμμένος. Αλλά δεν χρειάζονται οι βασιλιάδες στεφάνι. Αυτοί μένουνε ζωντανοί στους αιώνες των αιώνων».

- Προλάβετε, τραγουδήσατε με τον Πασχάλη, όπως κι εκείνος πρόλαβε με τον Μιτρόπουλο. Σας συνδέει και η Βιέννη, άλλωστε.

«Ναι, τον πρόλαβα τον Πασχάλη στην αρχή της καριέρας μου. Σας λέω πως το εκτόπισμά του ως τραγουδιστή, η γοητεία του, η ομορφιά του, η σκηνική του παρουσία, η μουσικότητά του, το τίμηρο της φωνής του, όλα ήταν υψηλότατων προδιαγρα-

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΠΕΡΑ της Βιέννης, Νοέμβριος 2005

φών. Ο Κώστας ήταν στα μάτια μου, και θα μείνει πάντα, ένας γίγαντας. Και ο κόσμος ολόκληρος τον λάτρευε, όχι μόνο οι Αυστριακοί, οι Γερμανοί ή οι Γάλλοι. Όλοι, σε όλον τον κόσμο».

– Όπως κι εσάς, από τη Μετροπόλιταν ως την Ιαπωνία. Ως την Κλυταιμνήστρα εδώ, σήμερα.

«Στην Κλυταιμνήστρα με συλλαμβάνετε τώρα με τους πόνους της... γέννας του ρόλου μου. Που έχω μέσα μου και τους αρχαίους Έλληνες τραγικούς, αλλά και του μεγάλου Χόφμανσταλ το λιμπρέτο. Κι έχω τραγουδήσει και πολύ "Ιππότη με το Ρόδο", αλλά και "Αριάδνη" στη Νάξο. Παλεύω με το κείμενό του λοιπόν αυτές τις ημέρες, όχι μόνο ως γερμανόφωνη τραγουδίστρια, αλλά και ως Ελληνίδα, με τον μύθο της Κλυταιμνήστρας ανέκαθεν μέσα μου. Και δεν θέλω καθόλου να σχηματίσω μια καρικατούρα στη σκηνή, αλλά, ει δυνατόν, μια γυναίκα τραγική, υπερβατική κι ολόκληρη».

– Είναι υπέροχο το ντουέτο πάντως με την Ηλέκτρα.

«Κάποτε, παλιά, μου είχανε Ξαναπροτεί-

νει να τραγουδήσω Κλυταιμνήστρα, Ξέρτε. Και εγώ, με αυθάδεια τότε μεγάλη, είχα ρωτήσει: "Γιατί, ποια θα τραγουδήσει Ηλέκτρα; Η Μαρία Κάλλας;". Πρωτοτραγουδισα Κλυταιμνήστρα πριν από δύο χρόνια στο Τόκιο. Μιλάμε για απίστευτα δύσκολο ρόλο, γιατί δεν σου δίνεται η ευκαιρία να τον Ξεδιπλώσεις ολόκληρο δραματουργικά. Με βασανίζει, δηλαδή, η Ελληνίδα μέσα μου. Θέλω να τη δαμάσω, και όταν δεν τα καταφέρνω, συγκιζομαι. Θα δούμε. Θα με δείτε. Γιατί εγώ θέλω πάντα, μέσω της μουσικής, να τα πω, να τα λέω πάντα. Εγώ δεν είμαι της σχολής "εγώ είμαι η Αγνή Μπάλτσα και σήμερα παίζω αυτό". Εγώ θέλω να είμαι αυτό. Η Κλυταιμνήστρα».

– Κι ο έρωτας στη ζωή της Ντίβας; Ευτυχώς δεν έχει φόνους, όπως του Αγαμέμνονα...

«Ο έρωτας για κάθε γυναίκα, για κάθε άνθρωπο, είναι ευλογία, ζωή. Αλλά πώς γίνεται να τα έχει όλα κανείς; Και πώς γίνεται ένας άνθρωπος να σε ακολουθεί συνέχεια, όταν είσαι αλλού, στην τέχνη σου κατ' αρχάς αφοσιωμένος; Πώς να είχα τώρα τρία παιδιά, καταπληκτικά παι-

διά όπως θα τα ήθελα, πώς να ήμουνα γιαγιά, πώς να είχα αναπνεύσει συνεχώς όλα αυτά τα χρόνια δίπλα σε αυτά, όταν, αυτό που έκανα εγώ, όλο αλλού με πήγαινε; Μια πληρωμή, λοιπόν, ίσως είναι κι αυτό, για όλα τα άλλα τα μεγάλα που ως τώρα, εγωιστικά αν θέλετε, αειώθηκα κι απολαμβάνω».

– Η πληρωμή της μοναξιάς, λέτε;

«Ναι, της μοναξιάς, αν θέλετε. Της εποικοδομητικής μοναξιάς όμως. Και για την τέχνη, και για τη ζωή μου. Που εμένα ποτέ δεν με φόβισε, που πάντα την είχα σύντροφό μου. Γιατί η ζωή είναι σύντομη, και για έχθρες και πολέμους επιπλέον, για του έρωτα και των σχέσεων τις δυσκολίες, δεν υπάρχει, σε εμένα τουλάχιστον, δεν περισσεύει καιρός. Άλλωστε, το Ξέρω πολύ, πάρα πολύ καλά αυτό: και εκατό φορές να Ξαναζούσα, τις ίδιες θα είχα Ξαναπάρει αποφάσεις, τα ίδια ακριβώς εγώ λάθη πιστεύω πως θα Ξανάκανα». **Β**

■ Η όπερα του Ρίχαρντ Στράους «Ηλέκτρα-Τραγωδία σε μία πράξη», με την Αγνή Μπάλτσα στον ρόλο της Κλυταιμνήστρας, θα παρουσιαστεί στο Μέγαρο Μουσικής στις 1, 4, 7 και 10 Μαρτίου. Τηλ. 210 7282.000

Η Αγνή Μπάλτσα εκτός από τον Καραγιάν **πιογράφου** και με άλλους σπουδαίους αρχιμουσικούς όπως οι Μπεμ, Μπέρνσταϊν, Μούτι, Σινόπολι, Οζάβα, Μάαζελ, Ντίβις και Αμπάντο. Το 1993 έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Τεχνών και Επιστημών

Το ΒΗΜΑ, 28/04/2002

Τζόαν Σάδερλαντ

Υψίφωνος (1926 -)

Της ΙΣΜΑ ΤΟΥΛΑΤΟΥ

«Θα μπορούσατε να τραγουδήσετε μια όπερα με τρόπο συμβατικό, αποστασιοποιημένο, μόνο και μόνο γιατί αυτό είναι το επάγγελμά σας;» ρώτησαν κάποτε την Τζόαν Σάδερλαντ. *«Μα φυσικά»* απάντησε εκείνη. *«Με ένα πιστόλι στον κρόταφό μου»*. Μολονότι ανακάλυψε τους κωμικούς ρόλους μάλλον αργά, όταν είχε πια καθιερωθεί στο διεθνές στερέωμα, το χιούμορ υπήρξε ανέκαθεν αναπόσπαστο χαρακτηριστικό της διάσημης ντίβας. Αναντίρρητα μια από τις κορυφαίες ερμηνεύτριες του 20ού αιώνα, η φωνή της Σάδερλαντ «στοίχειωσε» κάποιες από τις σημαντικότερες ηρωίδες του belcanto φέρνοντάς τες στο προσκήνιο ύστερα από χρόνια λησμονιάς. Έχοντας στο ενεργητικό της περισσότερα από 40 χρόνια λαμπρής σταδιοδρομίας, σήμερα, στα 76 της πια, η παρουσία της ως θεατή σε κάποιο μεγάλο λυρικό θέατρο προκαλεί συχνά περισσότερα χειροκροτήματα από την ίδια την ερμηνεία των πρωταγωνιστών.

Κόρη μιας «ευέλικτης μεσοφώνου» και ενός επιτυχημένου ράφτη, η Τζόαν Σάδερλαντ γεννήθηκε στο Σίδνεϊ της Αυστραλίας στις 7 Νοεμβρίου 1926. Πρώτη της δασκάλα στο τραγούδι υπήρξε η μητέρα της. Χρόνια αργότερα ωστόσο η ίδια η διάσημη ντίβα διατύπωνε τη σκέψη της λίγο διαφορετικά: *«Δεν θα το έλεγα ακριβώς διδασκαλία. Απλώς, από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου δεν έκανα τίποτε άλλο από το να ακούω τη μητέρα μου να τραγουδά και να προσπαθώ να τη μιμηθώ»*. Τελειώνοντας το σχολείο η Τζόαν Σάδερλαντ δούλεψε αρχικά ως γραμματέας. Το όνειρο του τραγουδιού εν τούτοις δεν την εγκατέλειψε ποτέ. Όταν σε ηλικία 19 ετών κέρδισε σε ένα διαγωνισμό μια σειρά δωρεάν μαθήματα φωνητικής, η «αντίστροφη μέτρηση» άρχισε. Το 1951 έχοντας ήδη κερδίσει ως μεσόφωνος κάποιους από τους σημαντικότερους διαγωνισμούς όπερας στην Αυστραλία ταξίδεψε στο Λονδίνο με στόχο την πραγμάτωση μιας από τις μεγαλύτερες φιλοδοξίες της: να τραγουδήσει στο περίφημο Κόβεντ Γκάρντεν, ένα από τα γνωστότερα λυρικά θέατρα του κόσμου. Την ίδια περίπου περίοδο «άνθησε» η φιλία της με ένα νεαρό αυστραλό πιανίστα, τον Ρίτσαρντ Μπονίν, τον οποίον παντρεύτηκε λίγα χρόνια αργότερα, τον Οκτώβριο του 1954.

«Είναι πραγματικά πολύ δύσκολο για μια γυναίκα με μεγάλη καριέρα, και ιδιαίτερα στην όπερα που απαιτεί συνεχείς μετακινήσεις, να ισορροπήσει ανάμεσα στις απαιτήσεις της επαγγελματικής και της προσωπικής της ζωής» δήλωνε χρόνια αργότερα η Τζόαν Σάδερλαντ. *«Γι' αυτό τόσο πολλές από εμάς κατατούν νευρωτικές, τόσο γάμοι διαλύονται και τόσο σύζυγοι σπουδαίων πραγματικά ερμηνευτριών αποφασίζουν να γίνουν ατζέντηδες, πολύ συχνά χωρίς καμιά γνώση να καθοδηγήσουν επαγγελματικά μια λυρική φωνή»*. Η ίδια πάντως υπήρξε πολύ τυχερή στον τομέα αυτόν. Πέρα από πολύτιμος σύντροφος, ο Μπονίν επηρέασε δραματικά την καριέρα της. Πεισμένος ότι η Τζόαν ήταν φτιαγμένη για υψίφωνος, συχνά τη συνόδευε στο πιάνο παίζοντας πολύ υψηλότερα από ό,τι συνήθως προκειμένου να την πιάσει να τον ακολουθήσει φωνητικά.

Το ντεμπούτο της Σάδερλαντ στο Κόβεντ Γκάρντεν έγινε το 1952 με την Πρώτη Κυρία από τον «Μαγικό αυλό» του Μότσαρτ. Λίγο αργότερα ο ρόλος της Κλοτίλδης στη «Νόρμα» του Μπελίνι έγινε αφορμή να γνωρίσει τη Μαρία Κάλλας, η οποία στην ίδια παράσταση ερμήνευε την ομώνυμη ηρωίδα. Παρακινήμενη από τις υποδείξεις του συντρόφου της, ρώτησε τη θρυλική ντίβα αν κατά τη γνώμη της θα μπορούσε και η ίδια να τραγουδήσει ρόλους κολορατούρας. *«Απαιτεί σκληρή δουλειά αλλά ναι, γιατί όχι;»* της απάντησε η Κάλλας. Λίγα χρόνια αργότερα η διεύθυνση του Κόβεντ Γκάρντεν

αναγνώρισε τη δυνατότητά της αυτή και της εμπιστεύθηκε τους πρωταγωνιστικούς ρόλους στην «Εμίλια ντι Λίβερπουλ» του Ντονιτσέτι και στην «Αλτσίνα» του Χέντελ.

Στις 17 Φεβρουαρίου 1959 ωστόσο η Τζόαν Σάδερλαντ καθιερώθηκε εν μια νυκτί κυριολεκτικά θριαμβεύοντας στην πρώτη της «Λουτσία ντι Λάμερμουρ» του Ντονιτσέτι. Καθώς η καριέρα της απογειώθηκε, αναμετρήθηκε με ρόλους που έμελλαν να σφραγιστούν από τη φωνή της: Ελβίρα στους «Πουριτανούς» του Μπελίνι (Μάιος του 1960) και Νόρμα (Οκτώβριος του 1963). Το 1961, και πάλι με τον ρόλο της Λουτσία, η Σάδερλαντ «υπέταξε» δύο ακόμη λαμπρές λυρικές σκηνές: τη Σκάλα του Μιλάνου και τη Μητροπολιτική Όπερα της Νέας Υόρκης. Πέρα από τις αξεπέραστες ερμηνείες της σε καταξιωμένα αριστουργήματα του λυρικού ρεπερτορίου, η ίδια και ο σύζυγός της έγιναν γνωστοί για τις προσπάθειές τους να επαναφέρουν στο προσκήνιο ξεχασμένα οπερατικά έργα.

Η Τζόαν Σάδερλαντ αποσύρθηκε από τη σκηνή το 1990 έχοντας τραγουδήσει περίπου 60 διαφορετικούς ρόλους, έχοντας αποσπάσει πάμπολλες τιμητικές διακρίσεις και έχοντας τροφοδοτήσει τις σελίδες πάμπολλων βιβλίων που γράφτηκαν γύρω από τη ζωή και την καριέρα της. Όσο για την ίδια έχει κατ' επανάληψη δηλώσει «γεμάτη» από όλα όσα έκανε. Δεν θα ήθελε πάντως να είναι αθάνατη. *«Μια σπιθαμή ζωής είναι ό,τι χρειαζόμαστε για να αφήσουμε το στίγμα μας»* δήλωνε στο παρελθόν. Το δικό της πάντως παραμένει ανεξίτηλο.

ΤΟ ΒΗΜΑ, 07/11/2004

Μάρτα Άργκεριχ

Η «ιέρεια» του πιάνου στο Μέγαρο

Της ΙΣΜΑ Μ. ΤΟΥΛΑΤΟΥ

Με αφορμή την επικείμενη σύμπραξή της με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, μια σύντομη αναδρομή στους σημαντικότερους σταθμούς της ζωής και της σταδιοδρομίας της θρυλικής αργεντινής ερμηνεύτριας

Λίγο παλαιότερα, αναφερόμενο στους μεγαλύτερους πιανίστες του 20ού αιώνα, το έγκυρο γαλλικό περιοδικό «Diapason» τη χαρακτήρισε «*Κλάρα Σούμαν της εποχής μας*». Όπως και αν ηχεί η φράση αυτή, δεν χωρεί αμφιβολία ότι η Μάρτα Άργκεριχ συγκαταλέγεται μεταξύ των ερμηνευτών οι οποίοι «σφράγισαν» τη σύγχρονη ιστορία του πιάνου. Από τους ελάχιστους, πραγματικά, καλλιτέχνες που κατάφεραν να επιβάλουν τους όρους τους στη δισκογραφική αγορά, γνωστή για το εκρηκτικό ταμπεραμέντο της - στοιχείο αναγνωρίσιμο τόσο στην καριέρα όσο και στην προσωπική της ζωή -, πολυβραβευμένη ανά τον κόσμο, η 63χρονη σήμερα αργεντινή πιανίστρια θα βρεθεί στη χώρα μας για μία και μοναδική εμφάνιση στην Αίθουσα Φίλων της Μουσικής του Μεγάρου. Πλαισιωμένη από την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, θα ερμηνεύσει το *Πρώτο Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα σε ρε ύφεση μείζονα, έργο 10* του Προκόφιεφ, ενώ σε σύμπραξη με τη «δική μας» Ντόρα Μπακοπούλου - με την οποία άλλωστε έχει συνεργαστεί ξανά στο παρελθόν- θα παρουσιάσουν το *Κοντσέρτο για δύο πιάνο και ορχήστρα σε ρε ελάσσονα του Πουλένκ*.

Η Μάρτα Αργκεριχ θα πραγματοποιήσει μία και μοναδική εμφάνιση στην Αθήνα

Η πρώτη επαφή της κορυφαίας σήμερα ερμηνεύτριας με το πιάνο οφείλεται σε ένα... παιδικό πείσμα. Ήταν μόλις δύο ετών η **Μάρτα Αργκεριχ** όταν κάποιος λίγο μεγαλύτερος σύντροφός της στο παιχνίδι την «προκάλεσε» λέγοντάς της πως δεν μπορεί να παίζει πιάνο γιατί είναι μικρή. Εκείνη κατευθύνθηκε τότε προς το όργανο που διέθετε ο παιδικός σταθμός και έπαιξε με το ένα δάχτυλο το τραγούδι που είχε μόλις ακούσει από την παιδαγωγό της. Έκτοτε τα πράγματα πήραν τον δρόμο τους, αν και, όπως εξομολογούνταν η ίδια πολύ αργότερα, το στοιχείο αυτό του χαρακτήρα της, η επιθυμία της δηλαδή να αποδείξει ότι μπορεί να κάνει κάτι, δεν την εγκατέλειψε ποτέ. *«Ακόμη και σήμερα αυτός είναι ο τρόπος που αντιδρώ στις προκλήσεις»* δήλωνε χαρακτηριστικά, για να συνεχίσει αμέσως μετά: *«Πολλές φορές πιάνω τον εαυτό μου κυριολεκτικά να υποφέρει προκειμένου μόνο και μόνο να αποδείξω ότι είμαι ικανή να κάνω κάτι. Και αναρωτιέμαι για ποιον λόγο. Έχει άραγε νόημα να ανεχόμαστε κάτι που μας βασανίζει;»*.

Γεννημένη το 1941 στο Μπουένος Αϊρες, η Μάρτα Αργκεριχ έδωσε την πρώτη της συναυλία σε ηλικία μόλις οκτώ ετών. Περίπου τέσσερα χρόνια αργότερα και έχοντας ήδη εμφανιστεί στο θέατρο Colon της γενέτειράς της, ο τότε ηγέτης της χώρας *Περόν* ζήτησε να τη συναντήσει στην προεδρική κατοικία. *«Πού θέλεις να πας για σπουδές;»*

τη ρώτησε. «*Στη Βιέννη, να μελετήσω δίπλα στον Γκούλντα*» του απάντησε η νεαρή πιανίστρια και σύντομα το όνειρό της έγινε πραγματικότητα.

Παρά το ότι μαθήτευσε δίπλα σε σπουδαίους πιανίστες (μεταξύ άλλων τον *Αρτούρο Μπενεντέτι Μικελαντζέλι* και τον *Νικίτα Μαγκάλοφ*), η Αργκεριχ αναγνωρίζει τον Φρίντριχ Γκούλντα ως πραγματικό μέντορά της. «*Ήταν επαναστάτης, αλλά αυτό μου ταίριαζε απολύτως*» θυμόταν αργότερα η ερμηνεύτρια. Σημαντική επιρροή στην καριέρα της ωστόσο υπήρξε και ο πιανίστας *Στέφαν Ασκενάζε*. Ο ίδιος και η σύζυγός του Αννι - μία από τις τρεις κόρες της Αργκεριχ έχει σήμερα το όνομά της - ήταν οι άνθρωποι που κατόρθωσαν να την κάνουν να ξεπεράσει την κατάθλιψη από την οποία υπέφερε για δύο χρόνια, στις αρχές της δεκαετίας του '60, και να επιστρέψει στις αίθουσες συναυλιών. «*Είχα ήδη αποκτήσει την πρώτη μου κόρη και θυμάμαι ότι σκεπτόμουν: "Ήμουν πιανίστρια αλλά δεν είμαι πια. Τώρα έχω ένα παιδί, γνωρίζω ξένες γλώσσες, θα μπορούσα ίσως να εργαστώ ως γραμματέας". Η μητέρα μου τηλεφώνησε στον Ασκενάζε, ο οποίος με είχε ακούσει να παίζω στην Αργεντινή. Αυτός και η γυναίκα του με έκαναν να νιώσω την ασφάλεια που χρειαζόμουν προκειμένου να επιστρέψω στο πιάνο. Θυμάμαι ότι συναντηθήκαμε Μάιο και τον Σεπτέμβριο είχα κιάλας δώσει την πρώτη μου - ύστερα από την περίοδο της κατάθλιψης - συναυλία*» δήλωνε αργότερα η ίδια.

Παρά το ότι έγινε γνωστή κυρίως για τις ερμηνείες της σε έργα του 19ου και του 20ού αιώνα, το ρεπερτόριο της Αργκεριχ εκτείνεται από τον *Μπαχ* ως τον *Μπάρτοκ*, ενώ η δεκαετία του '80 τη βρίσκει να στρέφει το ενδιαφέρον της στη μουσική δωματίου συνεργαζόμενη με καλλιτέχνες όπως ο **Νέλσον Φρέιρε**, ο **Στίβεν Κοβάσεβιτς**, ο **Γκίντον Κρέμερ** και ο **Μίσα Μάισκι**.

Η στήριξη των νέων καλλιτεχνών

Καλλιτέχνις η οποία, όπως έχει δηλώσει, φοβάται τη μοναξιά τόσο επάνω όσο και κάτω από τη σκηνή, ταλαιπωρημένη από προβλήματα υγείας και με συναισθηματική ζωή την οποία η ίδια παλαιότερα χαρακτήριζε «*καταστροφή*», η Μάρτα Αργκεριχ ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για την υποστήριξη νέων καλλιτεχνών. Τον Σεπτέμβριο του 1999 ο πρώτος διεθνής διαγωνισμός πιάνου που έφερε το όνομά της διεξήχθη στη

γενέτειρά της με την ίδια πρόεδρο της κριτικής επιτροπής. «Τα πράγματα σήμερα έχουν αλλάξει σε σχέση με την εποχή που ξεκινούσα εγώ, και το να κάνει ένα νέο παιδί καριέρα είναι πολύ δύσκολο» αναγνώριζε η ίδια σε δηλώσεις της. «Υπάρχουν πολλοί παράγοντες, άλλοι περισσότερο και άλλοι λιγότερο σημαντικοί. Ένα πρόβλημα πάντως που εντοπίζω συχνά στους διαγωνισμούς στους οποίους συμμετέχω ως μέλος της κριτικής επιτροπής είναι αυτό της μνήμης. Παλαιότερα νομίζαμε ότι είναι θέμα ηλικίας, αλλά τώρα το βλέπω σε πολλούς νέους ανθρώπους. Ίσως φταίει η τηλεόραση. Οι νέοι σήμερα αδυνατούν να εστιάσουν την προσοχή τους για πολλή ώρα σε ένα μόνο πράγμα...».

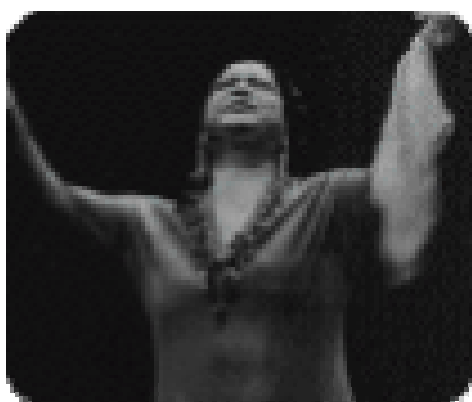
Το ΒΗΜΑ, 02/06/2002

Ουμ Καλσούμ

Τραγουδίστρια (1906-1975)

Της ΧΑΡΑΣ ΝΕΖΕΡ

«Πάνω από την Ουμ Καλσούμ είναι μόνο ο Θεός» είναι η κλασική φράση που χρησιμοποιούν οι Άραβες όταν μιλούν για την αγαπημένη τους τραγουδίστρια. Ο δικός μας Μάνος Χατζιδάκις τη θεωρούσε μία από τις πέντε καλύτερες φωνές στον κόσμο. Ο πατέρας της, ένας πάμπτωχος μουζιντάν (αναγνώστης του Κορανίου και ψάλτης), έδωσε στην κόρη του το όνομα μιας από τις κόρες του Μωάμεθ, προκειμένου να εξασφαλίσει την εύνοιά του («Ουμ» σημαίνει μητέρα και «Καλσούμ», «Κούλθουμ» στα αραβικά, σημαίνει «αυτή με το μικρό, καλογραμμμένο στόμα»).

Η άσχημη οικονομική κατάσταση της οικογένειας ανάγκασε τον πατέρα της να τραγουδάει σε γιορτές και πανηγύρια, παίρνοντας μαζί του και τον γιο του Χάλεντ. Κάποια στιγμή, επιστρέφοντας σπίτι του, άκουσε κάποιον να τραγουδάει και κατάλαβε ότι δεν ήταν ο γιος του. Μόλις η Ουμ Καλσούμ είδε τον πατέρα της, έβαλε τα κλάματα, γιατί εκείνη την εποχή το να τραγουδάει γυναίκα οποιασδήποτε ηλικίας ήταν επιλήξιμο. Αυτός όμως, ενθουσιασμένος από τη φωνή της, όχι μόνο δεν την μάλωσε αλλά την προέτρεψε να τραγουδήσει ξανά και ξανά. Η έλλειψη χρημάτων

ήταν και ο λόγος που ο πατέρας της ξεπέρασε τις προκαταλήψεις της εποχής και άρχισε να παίρνει μαζί του την κόρη του σε κάθε είδους εκδηλώσεις. Στις δεξιώσεις όπου τραγουδούσε γνώρισε πολλούς επιφανείς ανθρώπους της εποχής, που την προέτρεπαν να εγκατασταθεί στο Κάιρο και να ασχοληθεί σοβαρά με το τραγούδι.

Στις 15 Σεπτεμβρίου του 1923 η Ουμ Καλσούμ, πασίγνωστη πλέον, εγκαταστάθηκε στο Κάιρο και όταν το 1924 γνώρισε τον μεγάλο ποιητή Αχμάντ Ράμι και της ζήτησε τη διεύθυνσή της, εκείνη απορημένη του απάντησε: *«Μα πώς; Δεν ξέρετε το σπίτι μου, κύριε Ράμι; Αφού ακόμη και εκείνοι που στέλνουν επιστολές στον βασιλέα Φουάντ γράφουν έξω από το γράμμα, κάτω από τη διεύθυνση: δίπλα στο σπίτι της Ουμ Καλσούμ».*

Βαθιά θρησκευόμενη, κομψή και καλλιεργημένη, δεν άργησε να γίνει ένα από τα επιφανέστερα μέλη της κοινωνίας του Καΐρου. Αυτό και φυσικά το εκπληκτικό της ταλέντο (τραγουδούσε και στις τρεις φωνητικές κλίμακες και οι παλμικές δονήσεις της φωνής της έφθαναν τις 4.000 το δευτερόλεπτο) έκαναν τους μεγαλύτερους ποιητές και συνθέτες της εποχής της να τις εμπιστεύονται τις δημιουργίες τους. Τραγουδούσε κυρίως την αγάπη και τον έρωτα, αλλά παράλληλα την απασχολούσαν έντονα και τα πολιτικά προβλήματα της πατρίδας της. Θερμή υποστηρίκτρια του Νάσερ, στάθηκε στο πλευρό του και τον ενίσχυσε με την επιρροή της. Και ήταν δίπλα του το 1956, όταν ο Νάσερ εθνικοποίησε τη διώρυγα του Σουέζ, με ένα τραγούδι αφιερωμένο ειδικά σε αυτόν (Μαχλάκα για Μάσρι= ο γλυκύτερος Αιγύπτιος).

Από το 1948 άρχισε να δίνει μια συναυλία την πρώτη Πέμπτη κάθε μήνα, από τον Οκτώβριο ως τον Μάιο, η οποία μεταδιδόταν ταυτόχρονα σε όλους τους αραβικούς σταθμούς· προκειμένου να την ακούσουν όλοι, σταματούσαν όλες οι πολεμικές εχθροπραξίες στον αραβικό κόσμο.

Το 1967 η Ουμ Καλσούμ κατέκτησε και την Ευρώπη με ένα ρεσιτάλ τραγουδιού στο «Ολυμπιά» του Παρισιού. Πέθανε στις 3 Φεβρουαρίου του 1975 από εγκεφαλικό, αφήνοντας μια ισχυρή παρακαταθήκη στον αραβικό κόσμο και γι' αυτό ακόμη και σήμερα εξακολουθεί να κατέχει ξεχωριστή θέση στην καρδιά των Αράβων.